

Dag minister!

Twee weken geleden trad het nieuwe kabinet aan. Voor het groen onderwijs betekende het een afscheid van een minister die veel waardering kreeg voor zijn beleid. Een week voor de wisseling van de wacht op het departement een laatste gesprek met Cees Veerman.

LNV-minister Cees Veerman is opgewekt. “Ik ben blij dat het er bijna op zit.” Nog een paar dagen en dan kan hij het dossier overdragen aan zijn opvolger Gerda Verburg. Zijn goede humeur heeft ongetwijfeld ook te maken met zijn bezigheden deze ochtend. Even geen politiek maar vooral wetenschap.

Het is 15 februari 9 uur 's ochtends en ik sta met Veerman in de hal van het Dante-gebouw van de Universiteit van Tilburg. Even terug op de plek waar hij van 1989 tot zijn aantreden als minister bijzonder hoogleraar agrarische bedrijfsconomie en –sociologie was. Over een uur zal hij een gastcollege geven over de rol van de landbouw in de Europese Unie en de wereld. Voor de aanvang van het college spreek ik met hem over de stand van zaken in het groene onderwijs en de perspectieven.

Op de brug

Groen onderwijs wel of niet bij LNV. Die discussie kwam in de afgelopen decennia bij iedere kabinetsformatie weer aan de orde. Deze keer echter was er weinig over te horen. Vriend en vijand zijn het erover eens dat het gevoerde beleid in de afgelopen vier jaar daarbij een essentiële rol heeft gespeeld. Veerman, de landbouwideoloog van het CDA en pleitbezorger voor de *revival* van de oude boerenethiek, kreeg veel waardering voor zijn aanpak. ‘Jammer dat hij weggaat’,

valt ook in kringen van aoc's, has'en en Wageningen UR te beluisteren. ‘Hij heeft het groen onderwijs weer op de beleidsagenda gezet.’

“Ik deed dat niet omdat onderwijs een derde deel van het LNV-budget is en het ministerie dat niet kwijt wil raken”, benadrukt Veerman. “Ik heb vier jaar op de brug gestaan omdat ik ervan overtuigd ben dat het succes van de hele groene sector voor het grootste deel afhankelijk is van goed onderwijs en onderzoek. Ons kennissysteem – en daar zijn onderzoek en onderwijs integraal onderdeel van – is van absoluut belang voor het functioneren van onze agri-

belangstelling voor de traditionele richtingen bij de relatief kleine onderwijsinstellingen kunnen leiden tot kwaliteitsverlies.

Minister Veerman is daar echter minder somber over. Schaalvergroting leidt niet automatisch tot kwaliteitsverbetering en kleinschaligheid biedt juist kansen, is zijn opvatting. “Het blijkt bijvoorbeeld dat kleine instellingen het in vergelijking met grote instellingen langer volhouden als ze goed worden geleid en bevolkt worden door zeer gemotiveerde mensen.” Bovendien is er volgens de scheidend bewindsman al lang het inzicht dat concentratie van onderwijs-

“Essentieel is dat leraren de ruimte krijgen om hun vak en betrokkenheid met leerlingen en studenten gestalte te geven”

business. Daarom was mijn boodschap ‘van dit onderwijs blijft je af.’ Daar is wel eens ooit anders over gedacht. Dat het voordeliger voor de staat zou zijn om het groen onderwijs naar OCW te verhuizen. Veerman maakte bij zijn aantreden zijn standpunt snel duidelijk en denkt daar na ruim vier nog exact hetzelfde over. “Een reorganisatie, aanpassing aan een ander ministerie, het levert geen voordeel op. Je zou er ook onherroepelijk de verbanden tussen bedrijfsleven en onderwijs mee verbreken. De directe verbinding met het departement is het onderwijs ook juist ten goede gekomen. Er is niemand in het hele veld – onderwijs, bedrijfsleven, onderzoek – die zegt dat we dit nu maar eens moeten veranderen.”

Kansen

Die directe verbinding met het ministerie van LNV kent zijn zegeningen maar maakt het scholen ook wel lastig. Ze ervaren beperkingen in hun mogelijkheden en problemen als gevolg van de kleinschaligheid. Zo zou de afnemende

instellingen misschien wel wat kostenbesparing oplevert, maar tegelijkertijd bergen frustratie en geen aantoonbare verbetering van de onderwijskwaliteit.” Hij onderkent daarbij wel dat er natuurlijk kritische grenzen zijn, maar dat door samenwerking en uitwisseling veel mogelijk is. “Zo groot is Nederland nu ook niet.”

Dat op dit moment weinig studenten kiezen voor de traditionele opleidingen ziet hij als een tijdelijk probleem. “Het heeft te maken met de verandering van het karakter van de hele groene sector.” Een stijging van het prijsniveau van agrarische producten en de opkomst van energieproductie zoals die van bio-brandstof zullen naar zijn mening ervoor zorgen dat de markt zijn werk doet. “Er ontstaan allerlei nieuwe functies die vragen om nieuwe competenties. De behoefte aan bijvoorbeeld plantentelers en dierenhouders zal dan ook toenemen en door die grotere vraag zullen ook hun beloningen stijgen. Dan wordt het dus voor jongeren interessanter om zo'n opleiding te gaan

Tijdens en na het college van minister Veerman op de Universiteit van Tilburg

volgen. Bovendien, Europa is groot. Je kunt er zo in.”

Kennisreservoir

Het groen onderwijs heeft geweldige kansen op die nieuwe velden, benadrukt Veerman. Daarom is het belangrijk dat docenten mee willen veranderen. “Dat kost moeite, maar is tegelijkertijd heel inspirerend.” Het tempo waarin dat gebeurt, valt Veerman soms wel tegen. “Maar dat komt ook omdat ik van nature wat ongeduldig ben”, zo bekent hij. “Het is ook niet altijd verstandig om dit soort zaken snel te doen”, vervolgt hij. “In het onderwijs verkeren mensen vaak langjarig. Draagvlak voor de veranderingen is dan heel belangrijk.” Essentieel daarbij is volgens Veerman dat leraren de ruimte krijgen om hun vak en betrokkenheid met leerlingen en studenten gestalte te geven. Want onderwijs gebeurt in de klas.“

De oprichting van de Groene Kennis Coöperatie – “Voor mij een persoonlijk hoogtepunt” – ziet Veerman als een belangrijke impuls om die veranderingen mede te bewerkstelligen en te ondersteunen. “Het is geen *feel good demo* van LNV. Maar een oprechte poging om het groen onderwijs van top tot teen nog vitaler te houden. Doel is dat de groene onderwijsinstellingen als één kennisreservoir opereren en samenwerken door uitwisseling van expertise zodat kennis beschikbaar komt voor mensen.” Onderzoekskennis van Wageningen UR, kennis van aoc’s die heel dicht bij de praktijk van bedrijven staan en kennis vanuit het groene hbo waar studenten allerlei stageopdrachten in bedrijven uitvoeren. Kennis voor de groene sector in het bijzonder en voor de samenleving in het algemeen. “Denk voor dat laatste aan smaaklessen en natuur- en milieu-educatie. Mensen zijn van hun bronnen van voedsel afgeeraakt. Natuur wordt over het algemeen als iets moois gezien, maar kan tegelijkertijd heel bedreigend zijn.”

De kritische geluiden dat de Wageningse kennis te abstract is, te ver van de dagelijkse praktijk van bijvoorbeeld het vmbo- of mbo-onderwijs op de aoc’s zou staan, wijst Veerman resoluut van de hand. “We moeten niet alleen in termen van rapporten of boeken denken.

Het kan ook door kijken en uitleg. Zijn aoc-docenten bijvoorbeeld wel eens in een laboratorium van Wageningen UR geweest waar de nieuwste chemotechnieken worden ontwikkeld? Daarmee doorbreek je werelden en verbreed je de blik van docenten geweldig. Het is de taak van de Groene Kennis Coöperatie om dergelijke activiteiten te organiseren.”

We zien wel

Bijdragen aan die blikverbreding is aan Veerman welbesteed. Tien minuten na ons gesprek praat hij in een anderhalf uur durend gastcollege zo’n vijftig economiestudenten en enkele genodigden voor het vak Food & Agribusiness bij over de toekomst van de agrarische politiek in wereldperspectief. Het bestuur van organisator studievereniging Efact zit prominent vooraan. Eén toehoorder is de Nederlandse taal niet machtig is. Geen probleem. Veerman steekt zijn verhaal moeiteloos in het Engels af, ondersteund door een powerpoint-presentatie.

Praktijk en wijsheden van boer, politicus en wetenschapper Veerman staan garant voor een boeiend betoog gevolgd door een korte discussie. De minister geniet zichtbaar.

Later, na het college, wandel ik met hem mee over het universiteitsterrein. Midden februari en de zon schijnt behaaglijk. Het lijkt wel voorjaar. Of hij al concrete toekomstplannen heeft. Dat hij ‘in’ is om voorzitter te worden van de vereniging Natuurmonumenten, is dan inmiddels bekend. Ook dat de Partij voor de Dieren dat niet ziet zitten. “We zien wel wat het wordt.” De wetenschap trekt ook. “Als er een aanbieding is die me aanstaat, wil ik wel een rol spelen. Eén à twee dagen per week. Dat lijkt me wel wat.” Ook het bedrijfsleven blijkt in beeld. “Ik ga daar zeker nog iets doen.” Ik druk de ontspanner van mijn fototoestel in en druk door. Dat is ie. Een tevreden lach in de wetenschap dat over een paar dagen alle opties open liggen. Tot ziens meneer Veerman! □